

Józef Borzyszkowski

"Znani Słupszczanie : szkice biograficzne z powojennych dziejów miasta", Alicja Świetlicka, Elżbieta Wisławska, Słupsk 2003 : [recenzja]

Acta Cassubiana 5, 251-252

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**ALICJA ŚWIETLICKA, ELŻBIETA WISŁAWSKA,
ZNANI SŁUPSZCZANIE. SZKICE BIOGRAFICZNE
Z POWOJENNYCH DZIEJÓW MIASTA,
SŁUPSK 2003, SS. 140**

Ostatnie lata przynoszą więzi nowe i liczne na Pomorzu publikacje biograficzne. Obok wielkich naukowych biografii historycznych i słowników znajdujemy m.in. biografie lub ich namiastki, pisane przez historyków, bibliotekarzy i nauczycieli. Spośród szkolnych Tamara Jabłońska, katechetka z Linii, napisała szczególnego rodzaju biografię ks. Bazylego Oleckiego, nadając jej tytuł *Omina Tibi. Wspomnienie o ks. Bazylim Oleckim*, Linia 2003. Obejmuje ona Wstęp i 4 rozdziały: *Biografia Bazylego Oleckiego, Duszpasterstwo, Budownictwo, Pisarstwo oraz Zakończenie i Bibliografię*. Konstrukcja i zawartość pracy zdradzają warsztat pisarski, preferowany w uczelni teologicznej, której absolwentką jest autorka.

Nieco podobną biografię, pt. *Ks. kan. Józef Bruski – proboszcz z Pruszcza. Życie i dzieło*, napisał szkolny z Lubiewa Marek Sass, wydając ją własnym sumptem w Bydgoszczy, w 2003 r. Zawartość tej książeczki, przybliżającej postać zasłużonego kapłana, rodem z Piechowic, sygnalizują tytuły kolejnych jej części: *Wstęp, W drodze do kapłaństwa – Dom rodzinny i Seminarium Duchowne; Pierwsze dziesięć lat kapłaństwa; Prusieckie początki; Naprawa zniszczeń wojennych. Dalsze inwestycje; Praca duszpasterska; Oddziaływanie społeczno-religijne – Człowiek-kapłan, Katecheta-wychowawca, Kaznodzieja, Re-kolekcjonista, Patriot*. Ostatni fragment zatytułowany jest biblijnie: „*A chwila mojej rozłąki nadeszła. W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem*”. Dochodzi do tego *Zakończenie, Postłowie, Wykaz najważniejszych skrótów, Źródła i bibliografia oraz Aneks*, a w nim m.in. *Wspomnienie*. Ks. Józef Bruski, jakim go znałem (Z. Zieliński).

Obie publikacje stanowią ciekawą lekturę i oryginalne dokumenty pamięci o zmarłych, a żywych w świadomości nie tylko parafian, wyjątkowych kapłanach. Stanowią też świadectwo aktywności naukowo-popularyzatorskiej nauczycieli.

Całkiem inny charakter ma tytułowa w niniejszej recenzji publikacja z serii „*Nasza Pomorska Mała Ojczyzna*”, opracowana i wydana staraniem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Słupsku. Jej autorki swój wstęp zatytułowały *Pamięci naszych ojców*, informując, iż prezento-

wany tam jest pierwszy z zamierzonego cyklu *Znani Słupszczanie*, a zawiera 50 biogramów osób, które wpisały się znacząco w powojenną historię Słupska. Wśród nich są patroni słupskich ulic i bohaterowie pamiątkowych tablic.

Sponsorem tegoż wydawnictwa jest słupski Urząd Miejski, stąd i przedmowa prezydenta Macieja Kobylińskiego podkreślającego, iż miasto to miejsce i ludzie, a ludzi przyciąga *genius loci*. Prezentowana książka jest hołdem dla jej bohaterów, jak i anonimowych słupszczan, którzy przez wieki to miasto budowali i zamieszkiwali – tworzyli. Książka ta jest więc szczególnego rodzaju słownikiem biograficznym. Otwiera go szkic biograficzny dotyczący Jakuba Jerzego Albrechta, dyrektora Słupskich Fabryk Mebli w latach 1952-1974, a zamyka obszerny stosunkowo opisowy portret ks. Jana Zieji – katolickiego kapłana i działacza społecznego, znanego w całym kraju, a mającego w swoim życiorysie ciekawe powojenne lata spędzone w Słupsku. Każdy biogram zaopatrzony jest w fotografię i bibliografię. W przypadku ks. Zieji brak mi opracowania Zdzisława Machury *Cztery słupskie lata. Opowieść o pracy duszpasterskiej ks. Jana Zieji w parafiach na terenie Ziemi Słupskiej w latach 1945-1949*. Ale to zapewne wynika stąd, iż książka ta wydana została w Słupsku dopiero w 2002 r., a autorki omawianego słownika swoją publikację ukończyły kilka lat wcześniej.

Spśród 50 postaci, których życiorysy – szkice biograficzne zaprezentowały autorki, kilka reprezentuje kaszubsko-pomorską stronę dziejów i kultury Słupska i okolic. Jest wśród nich Tadeusz Czaplński, twórca Państwowego Teatru Lalki „Tęcza”, urodzony w Krakowie, zakorzeniony od dzieciństwa na Kaszubach i Pomorzu, m.in. w Kościerzynie, gdzie w 1936 r. założył Pomorski Teatr Objazdowy Lalek. Po wojnie zakorzenił się w Lipuszu i Tuchomiu, gdzie w 1946 r. założył Objazdowy Teatr Lalki „Tęcza”, skąd przeniósł się do Brus, a wreszcie do Słupska. Niemniej ciekawą postacią jest Józef Majkowski, rodem z Jamna koło Parchowa, nauczyciel, absolwent KUL-u, działacz TRZZ, PAX-u, Civitas Christiana i ZK-P. Wspólnie ze Stefanem Fikusem zainicjował Konkurs Literacki im. Mieczysława Stryjewskiego. Był także pomysłodawcą nagrody im. Ks. Bolesława Domańskiego. Środowisko historyków pomorskich reprezentuje Józef Franciszek Spros, przedstawiciel kosznajderskiej rodziny, rodem z Torunia, autor licznych i cennych publikacji dotyczących pomorskiego średniowiecza. Wszyscy oni zmarli zaledwie przed kilku, kilkunastoma już laty. W ruchu kaszubsko-pomorskim, w dziejach Słowińców, zapisała się zmarła 30 lat temu Maria Zaborowska, muzealniczka i działaczka kultury, współzałożycielka serii wydawniczej „Biblioteka Słupska”.

W sumie można orzec, iż pozytywne to wydawnictwo stanowi potwierdzenie dobrej pracy słupskich bibliotekarzy, wzbogacających rodzimą historiografię, utrwalających pamięć o zasłużonych i znanych obywatelach miasta, którzy przeszli już do historii.